

Rapport

Datum: 21 mei 2007

Rapportnummer: 2007/103

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat de Dienst Vervoer & Ondersteuning (verder: DV&O) van het Ministerie van Justitie te Zaandam haar minderjarige dochter op 10 november 2005 gedurende lange tijd op een politiebureau heeft laten wachten alvorens haar te vervoeren naar het Forensisch Centrum Teylingereind.

Beoordeling

Algemeen

In het kader van een uithuisplaatsing wachtte verzoeksters dochter in een open crisisplek op een plaats in een justitiële jeugdinstelling. Op 10 november 2005 werd zij 's ochtends opgehaald door de politie en naar het politiebureau te Drunen gebracht. Aan het eind van de middag is zij overgebracht naar het politiebureau te 's-Hertogenbosch omdat het politiebureau in Drunen ging sluiten. Daar werd zij 's avonds door de Dienst Vervoer & Ondersteuning (verder te noemen: DV&O) opgehaald en via Breda en Rotterdam naar Sassenheim vervoerd. Op het moment dat ze in de instelling aankwam, was het te laat om haar op de groep te plaatsen en werd zij in een zogenaamde passantencel geplaatst.

Verzoekster diende telefonisch een klacht in bij DV&O over het feit dat haar dochter zo lang op het politiebureau had moeten wachten en 's avonds laat in de instelling was aangekomen. Hierop berichtte de algemeen directeur van DV&O haar bij brief van 16 november 2005 onder meer dat de fout ten aanzien van het vervoer van verzoeksters dochter bij het Forensisch Centrum Teylingereind in Sassenheim ligt. DV&O had op 10 november 2005 omstreeks 10.04 uur een fax van Teylingereind ontvangen (verstuurd door de gezinsvoogd; N.o.) met het verzoek om verzoeksters dochter vanuit het politiebureau te Drunen over te brengen naar Sassenheim. Op de transportaanvraag stond vermeld dat het meisje te agressief was om met eigen vervoer over te brengen en dat zij vanaf 10:00 uur op het politiebureau in Drunen kon worden opgehaald. Omdat er geen ruimte was om het meisje tussentijds op te halen en over te brengen, is zij geplaatst op de rittenplanning van een voertuig dat belast was met "de late dienst". Wanneer het verzoek van Teylingereind één dag eerder was ingediend, was de overbrenging van het meisje opgenomen in de dagplanning van 10 november en was een "normale" overbrenging mogelijk.

Hoewel de directeur van DV&O van mening was dat DV&O geen verwijt te maken viel, bood hij toch zijn excuses aan voor de gang van zaken.

I. Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat DV&O haar minderjarige dochter op 10 november 2005 tot ongeveer 19.00 uur op het politiebureau heeft laten wachten alvorens haar te vervoeren

naar de jeugdinstelling te Sassenheim.

2. De minister van Justitie heeft in zijn brief van 7 juni 2006 laten weten dat DV&O op 10 november 2005 om 10.04 uur een fax had ontvangen met een transportaanvraag voor diezelfde dag voor verzoeksters dochter. Uit de aanvraag bleek dat het transport gecompartmenteerd diende plaats te vinden wegens een veiligheidsrisico.

Op de vraag of het juist is dat de te vervoeren persoon op het moment dat de transportaanvraag bij DV&O binnenkomt "gesloten" moet zitten, heeft de minister aangegeven dat uit de circulaire Vervoer jeugdige ingesloten (zie Achtergrond, onder 1.) blijkt dat DV&O transporten verzorgt van en naar gesloten justitiële jeugdinstellingen. DV&O verzorgt transporten waaraan veiligheidsrisico's zijn verbonden en met het oog daarop worden de transporten uitgevoerd door speciaal opgeleid personeel en wordt gebruik gemaakt van passend materieel.

Voorts heeft de minister gesteld dat het voor een efficiënte bedrijfsvoering noodzakelijk is dat een aanvraag zo vroeg mogelijk voor aanvang van het gewenste transport bij DV&O wordt ontvangen. Op de dag voorafgaand aan het transport wordt de planning om 16:00 uur afgesloten om een optimale benutting van de capaciteit aan mensen en materieel te bereiken. Regelmatig ontvangt DV&O spoedaanvragen die onvoorzien acuut zijn geworden en die een veiligheidsrisico inhouden waardoor inrichtingsvervoer niet geschikt is. In dit geval betrof het een dergelijk transport. In zo'n geval wordt het transport toebedeeld aan een voertuig dat al onderweg is op de voor die dag vastgestelde route, waarbij rekening wordt gehouden met de afstand tot de ophaallocatie en de bestemmingen van de desbetreffende rit. In dit geval is het vervoer aangevraagd door de gezinsvoogd.

Op de vraag of er verschillende regels of verschillend beleid wordt gehanteerd voor het vervoer van minderjarigen en het vervoer van volwassenen heeft de minister aangegeven dat al het vervoer - voor zowel jeugdigen als volwassenen - plaatsvindt conform de Vervoersinstructie Dienst Vervoer & Ondersteuning en dat jeugdigen zoveel mogelijk in een apart compartiment worden vervoerd (zie Achtergrond, onder 2.).

Op de vraag of er wanneer een rit is vol gepland een uitzondering kan worden gemaakt voor een minderjarige die nog op vervoer wacht, bijvoorbeeld door voorrang te geven aan die minderjarige of door te kiezen voor een andere wijze van vervoer, heeft de minister geantwoord dat DV&O niet over reservecapaciteit beschikt en dat het niet mogelijk is om personeel en materieel buiten de ritschema's om in te zetten.

DV&O kent bij het vervoer de hoogste prioriteit toe aan het transport naar de terechtzitting, omdat het te laat bij de rechtbank arriveren ingrijpende gevolgen kan hebben voor de rechtsgang van de justitiabele. Dit kan ertoe leiden dat justitiabelen die bijvoorbeeld worden vervoerd in verband met hun (over)plaatsing, vanwege het uitlopen van een zitting gedurende langere tijd in het voertuig moeten verblijven dan gepland. Ook het wachten op

transport op zogeheten ophaallocaties kan hierdoor langer duren dan in het ritschema was voorzien.

Hoewel de minister het betreurt dat verzoeksters dochter zo lang op haar transport heeft moeten wachten, acht hij de klacht niet gegrond.

3. In reactie op het standpunt van de minister van Justitie heeft verzoekster bij brief van 29 juni 2006 onder meer gesteld dat uit de regelgeving niet duidelijk is of de jeugdige gesloten moet zitten op het moment van de transportaanvraag of pas op het moment dat het vervoer plaatsvindt.

4. Bij brief van 20 juli 2006 heeft de Nationale ombudsman de minister van Justitie een aantal aanvullende vragen gesteld. Op de vraag of het mogelijk was geweest om aan het vervoer van verzoeksters dochter voorrang te verlenen of te kiezen voor een andere wijze van vervoer heeft de minister bij brief van 4 oktober laten weten dat de transportaanvraag door DV&O als spoedopdracht is gekwalificeerd en het transport is opgedragen aan de transportgeleiders van het voertuig dat gezien de geplande route, het meest daarvoor in aanmerking kwam. In de transportaanvraag stond niet vermeld dat het transport zou moeten plaatsvinden in een apart voertuig. Gelet op de eisen die aan het transport waren gesteld, heeft DV&O gekozen voor de meest doelmatige wijze van transport, aldus de minister.

5. Tijdens een telefoongesprek op 4 januari 2007 heeft de plaatsvervangend directeur van jeugdinrichting Teylingereind een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman laten weten dat wanneer de inrichting een plaats vrij heeft, deze in verband met capaciteitsgebrek tot de volgende dag 12.00 uur voor een jeugdige wordt gereserveerd. Indien de jeugdige op dat tijdstip niet in de inrichting is gearriveerd, wordt een andere jeugdige geplaatst. Dit is dan ook de reden dat er spoed achter de transportaanvraag zat.

6. Tijdens een telefoongesprek op 4 januari 2007 heeft de staffunctionaris van DV&O een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman onder meer het volgende meegedeeld. Op het moment dat op 10 november 2005 de spoedaanvraag ten aanzien van het vervoer voor verzoeksters dochter bij DV&O binnen kwam, was reeds bekend dat zij rond 19:00 uur van het politiebureau te Drunen zou worden opgehaald.

DV&O heeft de jeugdinrichting geen bevestiging gestuurd dat verzoeksters dochter die dag vervoerd zou worden, maar de inrichting kon ervan uitgaan dat dit vervoer was geregeld, aldus de staffunctionaris.

II. Beoordeling

7. Het vereiste van bijzondere zorg houdt in dat bestuursorganen aan personen die onder hun hoede zijn geplaatst de zorg verlenen waarvoor deze personen, vanwege die afhankelijke positie, op die bestuursorganen zijn aangewezen.

8.1 De Nationale ombudsman merkt allereerst op dat hij het ten zeerste betreurt dat verzoeksters dochter zo lang op het politiebureau heeft moeten wachten alvorens zij door DV&O werd opgehaald.

De transportaanvraag betrof een spoedaanvraag en kwam pas 's ochtends bij DV&O binnen. De Nationale ombudsman acht de verklaring van de minister - dat aan het vervoer naar de rechtbank voorrang wordt gegeven - plausibel en kan zich voorstellen dat verzoeksters dochter op zo'n korte termijn niet meer overdag in de rittenplanning kon worden meegenomen. Alhoewel het vervoer in de avonduren allesbehalve wenselijk is, kan het gezien de spoedeisende situatie wel worden gebillijkt.

Dat het vervoer zo lang heeft moeten duren, acht de Nationale ombudsman evenmin wenselijk, maar de Nationale ombudsman is desondanks van mening dat niet van DV&O had mogen worden verwacht dat het voertuig eerst van Den Bosch naar Sassenheim zou gaan, om vervolgens justitiabelen af te zetten in Rotterdam en Breda. Deze route zou immers wel erg onlogisch zijn waardoor de totale rit nog langer zou duren.

8.2 De Nationale ombudsman kan zich niet vinden in de stelling dat de jeugdige op het politiebureau moet zijn ingesloten op het moment dat de transportaanvraag wordt gedaan. De ratio van de circulaire Vervoer jeugdig ingeslotenen (zie Achtergrond, onder 3.) is dat DV&O jeugdigen met een civielrechtelijke insluitingstitel vanuit een politiebureau vervoert. Uit de circulaire blijkt echter niet duidelijk of de jeugdige zich al op het politiebureau moet bevinden op het moment dat de transportaanvraag wordt gedaan. Desgevraagd heeft de minister hierop evenmin een duidelijk antwoord gegeven. Indien ervan uitgegaan wordt dat niet aan deze eis hoeft te worden voldaan, betekent dat dat verzoeksters dochter niet zo vroeg door de politie had hoeven worden opgehaald. Dit brengt mee dat de inrichting dan wel de gezinsvoogd die de transportaanvraag doet wel op de hoogte moet zijn van het geplande tijdstip dat een jeugdige op het politiebureau wordt opgehaald door DV&O.

De Nationale ombudsman oordeelt dan ook dat het in de rede had gelegen dat op het moment dat DV&O een spoedaanvraag had ontvangen (waarop vermeld stond dat verzoeksters dochter zich vanaf 10:00 uur op het politiebureau in Drunen zou bevinden) DV&O contact had opgenomen met de transportaanvrager om te laten weten dat het vervoer pas tegen 19:00 uur zou plaatsvinden, zodat verzoeksters dochter pas op een later tijdstip had hoeven worden opgehaald. Dit geldt te meer nu het een minderjarige betrof en de consequentie van het late vervoer was dat zij 's avonds niet meer in een reguliere cel zou kunnen worden ingesloten. DV&O heeft in strijd met het vereiste van bijzondere zorg gehandeld.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Het feit dat verzoekster reeds op het politiebureau was, houdt verband met de interpretatie van genoemde circulaire en de ketenproblematiek tussen de verschillende betrokken

organisaties. Dit geeft de Nationale ombudsman aanleiding een aanbeveling te doen (zie hieronder).

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van Dienst Vervoer & Ondersteuning van het Ministerie van Justitie te Zaandam, is

gegrond, wegens schending van het vereiste van bijzondere zorg.

AANBEVELING

De Nationale ombudsman geeft de minister van Justitie in overweging ervoor zorg te dragen dat de circulaire Vervoer jeugdig ingeslotenen wordt aangevuld, waarbij ter voorkoming van onnodig lang verblijf van jeugdigen op een politiebureau duidelijke richtlijnen worden gegeven over:

de informatieverstrekking door DV&O ten aanzien van het tijdstip waarop het vervoer is gepland, en

het moment dat de jeugdige dient te worden overgebracht naar het politiebureau.

Bij brief van 14 april 2008 liet de Nationale ombudsman de staatssecretaris van Justitie weten dat uit de reactie van de staatssecretaris in enkele parallelle dossiers (rapporten 2007/100, 101 en 102) het standpunt van de staatssecretaris ten aanzien van deze aanbeveling niet was gebleken. Uit een op 31 januari 2008 gevoerd telefoongesprek tussen de behandelend medewerkster van de Nationale ombudsman en de behandelend medewerkster van de staatssecretaris was echter gebleken dat de staatssecretaris niet voornemens was de aanbeveling op te volgen.

In verband hiermee zou daarom nader overleg plaatsvinden met medewerkers van het ministerie van Justitie.

Bij brief van 18 augustus 2008 deelde de staatssecretaris van Justitie mee dat de aanbeveling wel werd overgenomen en dat het geplande overleg dan ook geen doorgang had gevonden.

Specifiek liet de staatssecretaris weten dat de circulaire Vervoer jeugdig ingeslotenen zal worden aangevuld op het punt van informatieverstrekking door DV&O ten aanzien van het tijdstip waarop het vervoer is gepland. Het moment dat de jeugdige in voorkomende gevallen naar een politiebureau dient te worden overgebracht kan dan daarop worden afgestemd zodat wordt voorkomen dat de jeugdige onnodig lang op het politiebureau verblijft.

Bij brief van 25 september 2008 deelde de Nationale ombudsman de staatssecretaris van Justitie mee met instemming hiervan te hebben kennisgenomen.

Onderzoek

Op 27 december 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw B. te Delft, met een klacht over een gedraging van de Dienst Vervoer & Ondersteuning van het Ministerie van Justitie te Zaandam. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Vervolgens werd verzoekster in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren. Voorts heeft de Nationale ombudsman de minister van Justitie een aantal aanvullende vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De minister van Justitie deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

De reactie van verzoekster gaf geen aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen of aan te vullen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift van 18 december 2005 (op 27 december 2005 ontvangen), met bijlagen over de interne klachtenprocedure.

Standpunt van de minister van Justitie van 7 juni 2006, met bijlagen.

Reactie van verzoekster van 29 juni 2006.

Nadere vragen van de Nationale ombudsman aan de minister van Justitie van 20 juli 2006.

Reactie van de minister van Justitie van 20 juli 2006.

Rapport Gedetineerdenvervoer van de Inspectie voor de Sanctietoepassing, uitgebracht op 29 januari 2007.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Vervoer jeugdig ingeslotenen, circulaire van 9 juli 1999, kenmerk 761371/99 DJI (de geldigheidstermijn van vier jaren is niet verlengd, maar de circulaire wordt beschouwd als geldend beleid)

"II Procedures m.b.t. de aanvraag van vervoer

(...)

Eerste plaatsing van civielrechtelijk ingeslotenen

De transportaanvraag voor de eerste plaatsing van een jeugdige met een civielrechtelijke insluitingstitel in een gesloten justitiële jeugdinrichting geschiedt uitsluitend door DIB/IJZ. Deze afdeling plaatst de jeugdige, beoordeelt de betreffende jeugdige op risico en beslist op basis hiervan of de DV&O of de gezinsvoogd het vervoer moet uitvoeren. Voor uitvoering door de DV&O moet aan twee voorwaarden zijn voldaan:

1) Er moet een rechterlijke machtiging zijn afgegeven voor opname in een gesloten inrichting en 2) de betreffende jeugdige moet met behulp van de politie zijn aangehouden en zich op het politiebureau bevinden. Transporten vanuit een onbeveiligde locatie worden niet door de DV&O verzorgd."

2. Vervoersinstructie Dienst Vervoer & Ondersteuning, circulaire van 4 februari 1998, kenmerk 675240/98/DJI, verlengd bij circulaire van 27 juli 2006, kenmerk 5399388/06/DJI

"Artikel 2.7 Het gescheiden vervoeren van gedetineerden

1 Tijdens eenzelfde transport kunnen meerdere gedetineerden worden vervoerd.

2 Mannen en vrouwen worden gescheiden. Elke groep moet in een apart compartiment worden geplaatst.

Zoveel mogelijk worden ook jeugdigen in een apart compartiment vervoerd.

3 Indien op een te vervoeren gedetineerde een bevel 'beperkingen' van kracht is, dient de coördinator/wagencommandant er zorg voor te dragen dat deze gedetineerde in afzondering wordt vervoerd. De aard van de beperking bepaalt de mate van separatie.

4 Bepaalde categorieën gedetineerden, bijvoorbeeld TBS-gedetineerden, worden op verzoek van de vervoersaanvrager gescheiden of in een afzonderlijk voertuig vervoerd.

3. Vervoer jeugdig ingeslotenen, circulaire van 9 juli 1999, kenmerk 761371/99 DJI (de geldigheidstermijn van vier jaren is niet verlengd, maar de circulaire wordt beschouwd als geldend beleid)

"I Wanneer is de DV&O verantwoordelijk voor vervoer

Civielrechtelijk ingeslotenen

Jeugdigen met een civielrechtelijke insluitingstitel (waaronder OTS) worden alleen door de DV&O vervoerd indien zij gaan naar een gesloten particuliere of rijks justitiële jeugdinrichting.

Het vervoer van jeugdigen met een civielrechtelijke insluitingstitel wordt door de DV&O uitgevoerd wanneer het vervoer betreft in het kader van een overplaatsing naar een gesloten inrichting of in het kader van de rechtsgang vanuit een gesloten inrichting en dit rechtsgangvervoer de grenzen van een arrondissement overschrijdt.

Binnen-arrondissementaal rechtsgangvervoer is een verantwoordelijkheid van de (parket) politie."